

ΓΝΩΜΗ της Ο.Κ.Ε.

“Συστηματοποίηση της Δια Βίου Μάθησης”
(Σχέδιο Νόμου)

Αθήνα, 15 Φεβρουαρίου 2005

Διαδικασία

Στις 13.1.2005, η Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κυρία Μαριέττα Γιαννάκου απέστειλε προς γνωμοδότηση στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.) το Σχέδιο Νόμου με θέμα: «**Συστηματοποίηση της Δια Βίου Μάθησης**».

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε. συνέστησε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από τον **κ. Χαράλαμπο Κεφάλα**, ως Πρόεδρο, την **κα Αναστασία Κουτσιβίτου** και τους **κ.κ. Κωνσταντίνο Παπαντωνίου, Ελευθέριο Αυγητίδη, Νικόλαο Λιόλιο** και **Ιωάννη Σωτηρίου**. Στην Επιτροπή Εργασίας συμμετείχαν ως Εμπειρογνώμονες οι **κ.κ. Παρασκευάς Λιντζέρης, Μιχάλης Κουρου** - **τός** και **Βασίλης Κώτσος**. Από πλευράς Ο.Κ.Ε. συμμετείχε η επιστημονική συνεργάτις της Ο.Κ.Ε. **Δρ. Αφροδίτη Μακρυγιάννη**, η οποία είχε και τον επιστημονικό συντονισμό της επιτροπής.

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε τέσσερις (4) συνεδριάσεις, ενώ η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια στη συνεδρίασή της την 1.2.2005, η οποία απεστάλη και στην Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κυρία Μαριέττα Γιαννάκου. Στην επακολουθήσασα συνάντηση μεταξύ εκπροσώπων της Εκτελεστικής Επιτροπής και της Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 15 του Ν.2232/1994) επήλθαν τροποποιήσεις του αποσταθέντος στις 13/1/2005 Σχ/Ν, με αποτέλεσμα την αναδιατύπωση της εισήγησης της Εκτελεστικής Επιτροπής, η οποία συνεδρίασε στις 14.2.2005.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε., στην οποία εισηγητές ήταν οι **κ. κ. Χ. Κεφάλας** και **Α. Αποστολόπουλος**, αφού ολοκλήρωσε τη συζήτηση για το θέμα στη συνεδρίαση της **15ης Φεβρουαρίου 2005**, διατύπωσε την υπ' αριθ. **126** Γνώμη της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΣΧ/Ν

Το υπό κρίση Σχέδιο Νόμου περιλαμβάνει **11 άρθρα**. Ειδικότερα:

Σύμφωνα με το **άρθρο 1**, οι διατάξεις του υπό κρίση Σχ/Ν λειτουργούν συμπληρωματικά με τις διατάξεις του Ν.3191/2003 για το Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση. Επίσης, προσδιορίζονται οι έννοιες της Δια Βίου Εκπαίδευσης, της Δια Βίου Κατάρτισης και της Επιμόρφωσης.

Με το **άρθρο 2** καθορίζονται οι φορείς παροχής Δια Βίου Εκπαίδευσης και οι φορείς παροχής Δια Βίου Κατάρτισης. Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, για τα άτομα που δε διαθέτουν την υποχρεωτική εκπαίδευση, και τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, οι Σχολές Γονέων και οι Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης, για εκπαιδευόμενους ανεξαρτήτως επιπέδου εκπαίδευσης, είναι οι φορείς παροχής της Δια Βίου Εκπαίδευσης. Επίσης, ιδρύονται τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης, τα οποία απευθύνονται στους αποφοίτους της ανώτατης πανεπιστημιακής και τεχνολογικής εκπαίδευσης. Από την άλλη πλευρά, η Δια Βίου Κατάρτιση παρέχεται μέσω των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης και των Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης για τους αποφοίτους της υποχρεωτικής, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Δημιουργείται, επίσης, η Επιτροπή Δια Βίου Μάθησης και καθορίζεται η σύνθεσή της. Η Επιτροπή είναι υπεύθυνη για το συντονισμό της παροχής των υπηρεσιών της

Δια Βίου Κατάρτισης και της Δια Βίου Εκπαίδευσης και συνέρχεται σε τακτική συνεδρίαση ανά τρεις μήνες και εκτάκτως, εφόσον ζητηθεί από τουλάχιστον πέντε μέλη της. Τέλος, συγκροτείται Μονάδα Υποστήριξης της Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης, η οποία στηρίζει επιστημονικά και διοικητικά το έργο της Επιτροπής.

Το **άρθρο 3** αναφέρεται στα Προγράμματα της Δια Βίου Εκπαίδευσης και της Δια Βίου Κατάρτισης, τα οποία καταρτίζονται και υλοποιούνται με ευθύνη των φορέων παροχής τους. Ειδικότερα, προσδιορίζεται η διάρκεια των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενώ καθίσταται δυνατή η διεξαγωγή τους μέσω μεθόδων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Με το **άρθρο 4** καθορίζονται τα χορηγούμενα πιστοποιητικά τα οποία, ανάλογα με τις ώρες διάρκειας των προγραμμάτων, διακρίνονται σε πιστοποιητικά: α) επιμόρφωσης (μέχρι 50 ώρες), β) συνεχιζόμενης εκπαίδευσης/κατάρτισης (μέχρι 175 ώρες) και γ) συμπληρωματικής εκπαίδευσης/κατάρτισης (μέχρι 250 ώρες). Αναφέρονται τα υποχρεωτικά στοιχεία που θα αναγράφονται στα πιστοποιητικά και ορίζεται ότι, μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου, χορηγούνται αναλυτικές βεβαιώσεις με τις διδακτικές ενότητες του προγράμματος και τις επιδόσεις του. Τέλος, η πιστοποίηση των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης γίνεται σύμφωνα με τα συστήματα, όπως αυτά αναφέρονται στο Ν.3191/2003, με εξαίρεση τα προγράμματα των Ινστιτούτων Δια

Βίου Εκπαίδευσης που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 8 του υπό κρίση Σχ/Ν.

Το **άρθρο 5** αναφέρεται στις διαδικασίες έγκρισης των προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης και δια βίου κατάρτισης. Η σχετική απόφαση έγκρισης περιλαμβάνει το αντικείμενο, τις διδακτικές ενότητες και τις ώρες διδασκαλίας, τον αριθμό των εκπαιδευόμενων, το κόστος υλοποίησης και τις πηγές χρηματοδότησης. Επίσης, για την έγκριση συνυπολογίζονται και ποιοτικά χαρακτηριστικά των προγραμμάτων, όπως ο καινοτόμος χαρακτήρας, η ανταπόκριση στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και στις κοινωνικοοικονομικές προτεραιότητες και η πιστοποίηση των εκπαιδευτών.

Το **άρθρο 6** αναφέρεται πολύ συνοπτικά στις διαδικασίες επιλογής και εισαγωγής εκπαιδευομένων στα προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης.

Με το **άρθρο 7** καθορίζονται τα είδη αξιολόγησης των προγραμμάτων της Δια Βίου Εκπαίδευσης και της Δια Βίου Κατάρτισης. Ειδικότερα, τα προγράμματα θα υπόκεινται ετησίως σε εσωτερική αξιολόγηση, με ευθύνη του επικεφαλής του φορέα παροχής της εκπαίδευσης/κατάρτισης και σε περιοδική εξωτερική αξιολόγηση (ανά τέσσερα χρόνια), από ανεξάρτητο φορέα. Ως κριτήρια αξιολόγησης ενδεικτικά αναφέρονται το επίπεδο της ζήτησης για το πρόγραμμα, το επίπεδο και η προέλευση των εκπαιδευομένων, η γνώμη των εκπαιδευομένων, των διδασκόντων, των αποφοίτων και των φορέων απασχόλησής τους κ.λπ. Η εξωτερική αξιολόγηση μπορεί να οδηγήσει και σε οριστική διακοπή του προγράμματος. Ειδικότερες λεπτομέρειες για την εφαρμογή των διατάξεων του συγκεκριμένου άρθρου θα καθορι-

στούν με κοινή απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

Το **άρθρο 8** αναφέρεται στα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης, τα οποία ιδρύονται από τα ανώτατα Πανεπιστημιακά και Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα με πράξη της Συγκλήτου ή της Διοικούσας Επιτροπής, στην περίπτωση των Πανεπιστημίων, ή με πράξη της Συνέλευσης ή της Διοικούσας Επιτροπής, στην περίπτωση των Τεχνολογικών Ιδρυμάτων. Καθορίζεται, επίσης, ο τρόπος οργάνωσης και διοίκησής τους και προσδιορίζονται διάφορες λεπτομέρειες αναφορικά με τη λειτουργία τους.

Το **άρθρο 9** αναφέρεται στους πόρους των Ινστιτούτων της Δια Βίου Εκπαίδευσης, οι οποίοι προέρχονται από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (όσον αφορά τις λειτουργικές δαπάνες) και από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του οικείου Ιδρύματος (όσον αφορά τις επενδυτικές και αναπτυξιακές δαπάνες). Άλλες πηγές εσόδων αποτελούν ο Τακτικός Προϋπολογισμός και ο Ειδικός Λογαριασμός του οικείου Ιδρύματος, διάφορα ευρωπαϊκά προγράμματα, η παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών, η υλοποίηση επιμορφωτικών προγραμμάτων και μελετών, η ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού, εισφορές και χρηματοδοτήσεις από φορείς του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, περιουσιακά στοιχεία του Ινστιτούτου, δωρεές και δάνεια.

Τέλος, το **άρθρο 10** περιλαμβάνει διάφορες μεταβατικές και εξουσιοδοτικές διατάξεις. Ειδικότερα, δίνεται η δυνατότητα στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο να υλοποιεί προ-

γράμματα δια βίου εκπαίδευσης χωρίς την ίδρυση, κατ' εξαίρεση, Ινστιτούτου Δια Βίου Εκπαίδευσης και συνεχίζεται η λειτουργία των Προγραμμάτων Σπουδών Επιλογής μέχρι το τέλος του ακαδημαϊκού έτους 2005-2006. Προσδιορίζεται το πλαίσιο των αμοιβών των μελών Δ.Ε.Π. ή Ε.Π., καθώς και των λοιπών κατηγοριών προσωπικού που συμμετέχουν στο εκπαιδευτικό, ερευνητικό και διοικητικό έργο των Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης.

Προβλέπεται, επίσης, η δυνατότητα με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ή με κοινή απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, κατόπιν γνώμης της Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης, να ορίζονται και άλλοι φορείς παροχής δια βίου εκπαίδευσης και δια βίου κατάρτισης, πέραν των όσων προβλέπονται στο εν λόγω Σχ/Ν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Το θέμα της δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης αποτελεί τα τελευταία χρόνια μείζον πεδίο δημόσιου διαλόγου και πολιτικής παρέμβασης, λόγω των τεχνολογικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών αλλαγών που συντελούνται στο διεθνές, ευρωπαϊκό, αλλά και ελληνικό περιβάλλον. Οι αυξανόμενες μορφωτικές ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας, η ανάγκη για εμπλουτισμό των γνώσεων και των δεξιοτήτων των εργαζομένων και η ανάγκη βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας με έμφαση στη διάσταση της ποιότητας εδραιώνουν τη θέση της συνεχούς εκπαίδευσης και κατάρτισης στην καθημερινή προσωπική και επαγγελματική ζωή. Παράλληλα, η αναγκαία ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας στο πλαίσιο μιας δυναμικής προσέγγισης, και συμπληρωματικά προς τα προγράμματα κοινωνικής προστασίας, αναγνωρίζει τη θετική συμβολή της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για την ένταξη και παραμονή στην απασχόληση, αλλά και για την εξέλιξη από άποψη αμοιβών και εργασιακών καθηκόντων.

Η δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση έχει αποδειχθεί ότι συμβάλλει στην ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών, στην ενίσχυση των αναπτυξιακών επιδόσεων των επιχειρήσεων και στην αύξηση της παραγωγικότητας του συντελεστή εργασίας. Οι ανισότητες στα εργασιακά προσόντα συνδέονται στενά με την ανισότητα στην κατανομή του εισοδήματος, ενώ οι χαμηλές δεξιότητες συνδέονται στενά με περιορισμένες

επαγγελματικές προοπτικές και χαμηλές αμοιβές. Απαραίτητες βέβαια προϋποθέσεις, ώστε η δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση να επιφέρει τις προαναφερόμενες θετικές κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις, αποτελούν τόσο η άμεση αντιστοίχιση των θεματικών αντικειμένων των προγραμμάτων με τις πραγματικές ανάγκες των επιχειρήσεων και των καταρτιζομένων, όσο και η οικειοθελής και συνειδητή συμμετοχή των τελευταίων σε αυτά. Επιπλέον, θεωρείται ζωτική ανάγκη η αύξηση και πολύμορφη ενίσχυση (με πόρους, προσωπικό κ.λπ.) των ενεργειών γενικής εκπαίδευσης (και όχι μόνο επαγγελματικής κατάρτισης) ενός σημαντικού τμήματος του πληθυσμού και ιδίως όσων δεν είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν τις «υποχρεωτικές βαθμίδες» του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, όσων ενδιαφέρονται ή επιθυμούν την παροχή εκπαίδευσης για την προσωπική τους ανάπτυξη κ.λπ.

Στο προαναφερόμενο πλαίσιο, το αντικείμενο της δια βίου εκπαίδευσης συγκεντρώνει το ενδιαφέρον τόσο των κυβερνήσεων που χαράζουν και εφαρμόζουν πολιτικές, όσο και των πολιτών που καλούνται να προσαρμόζονται στο συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Ειδικότερα το θέμα της δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης απασχολεί:

- τους μαθητές / σπουδαστές/ φοιτητές, τα νοικοκυριά και γενικά όλους τους πολίτες που προσβλέπουν στη συνεχή μορφωτική εξέλιξη, στην προσωπική ανάπτυξη, στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, στην αλ-

λαγή και βελτίωση του κοινωνικού, πολιτισμικού και φυσικού περιβάλλοντος,

- τις επιχειρήσεις που προσδοκούν τη θετική συμβολή των αποτελεσμάτων της κατάρτισης στη βελτίωση των οικονομικών και παραγωγικών επιδόσεων των οικονομικών μονάδων,

- τους εργαζόμενους που προσδοκούν την αναβάθμιση των γνώσεων και επαγγελματικών δεξιοτήτων τους, ώστε να διατηρήσουν και να βελτιώσουν τη θέση εργασίας και τις αποδοχές τους,

- τους ανέργους, οι οποίοι επενδύουν στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση ένα σημαντικό μέρος των ελπίδων τους για επαγγελματική αποκατάσταση,

- τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, τους πολίτες που απειλούνται από (ή που ήδη διαβιούν σε) συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού και επιδιώκουν ισότητα ευκαιριών πρόσβασης στη μόρφωση, στην εργασία και συνολικά στην κοινωνική ζωή.

Το θέμα της «δια βίου μάθησης» αποτελεί, επίσης, κεντρικό σημείο των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τόσο αναφορικά με την εκπαίδευση – κατάρτιση, όσο και με την οικονομία, την αγορά εργασίας, την αντιμετώπιση της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η Στρατηγική της Λισσαβόνας αναδεικνύει τη γνώση ως κύριο μέσο για την επίτευξη περισσότερων και ποιοτικά καλύτερων θέσεων εργασίας, οπτική που εμπεριέχεται και στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση. Η ποιότητα βρίσκεται στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου και αφορά τις συνθήκες αμοιβής και εργασίας, την υγεία και την ασφάλεια στο χώρο εργασίας, το συνδυασμό της ευελιξίας με την εργασιακή ασφάλεια. Η βελτίωση της ποιότητας των θέσεων εργα-

σίας συνδέεται στενά και με την πορεία προς μία «οικονομία της γνώσης», καθώς η πλειονότητα των ποιοτικών θέσεων εργασίας αφορά ειδικευμένους εργαζόμενους και τομείς συνεχώς ανανεούμενης γνώσης. Η προώθηση επομένως της δια βίου μάθησης εντάσσεται στις γενικές προτεραιότητες που προέκυψαν από την Σύνοδο Κορυφής της Λισσαβόνας, λόγω της σημαντικής συμβολής της στην επίτευξη των στόχων της «απασχολησιμότητας» και της «προσαρμοστικότητας».

Η γενική προσέγγιση της Ο.Κ.Ε. αναφορικά με το θέμα της δια βίου μάθησης συνάδει με την οπτική που αποτυπώνεται στο κείμενο Ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «*Η πραγμάτωση μίας Ευρωπαϊκής περιοχής δια βίου μάθησης*» (COM 2001 – 678), σύμφωνα με την οποία οι στόχοι της δια βίου μάθησης θα μπορούσαν να συνοψιστούν:

Πρώτο, στην παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων και στην εν γένει βελτίωση των προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού, σε ένα περιβάλλον ταχύτατων και διαρθρωτικών μεταβολών, με σκοπό την αύξηση των δυνατοτήτων πλήρους και ποιοτικής απασχόλησης. Επίσης, η ποιότητα του εργατικού δυναμικού αποτελεί σημαντικό πόλο έλξης νέων τεχνολογικά προηγμένων παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Δεύτερο, στη δημιουργία ενεργών και αυτοδύναμων πολιτών και στην εδραίωση της ουσιαστικής συμμετοχής του πληθυσμού στα βασικά θέματα της κοινωνικής ζωής, σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Τρίτο, στη διευκόλυνση και εξομάλυνση της κοινωνικής ένταξης, στην εξασφάλιση

ισότητας ευκαιριών και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Τέταρτο, στη δημιουργία ευνοϊκών όρων και προϋποθέσεων προσωπικής ανάπτυξης και ολοκλήρωσης για όλους τους πολίτες.

Η αναγκαιότητα της δια βίου μάθησης και της συμπληρωματικότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης έχει γίνει αποδεκτή από όλα τα κράτη της Ε.Ε. τα οποία βρίσκονται στη διαδικασία επανασχεδιασμού των πολιτικών τους, στη βάση μίας πιο ολοκληρωμένης, συνεκτικής και καινοτόμου οπτικής. Επιπρόσθετα, τα κράτη-μέλη της Ένωσης εκπονούν ετήσια έκθεση με πρωτοβουλίες, πολιτικές και καλές πρακτικές για τη δια βίου μάθηση. Από την πλευρά τους οι ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι (ETUC, CEEP, UNICE/UEAPME), το Μάρτιο του 2002, υιοθέτησαν πλαίσιο ενεργειών για τη δια βίου ανάπτυξη δεξιοτήτων και προσόντων, ως συνεισφορά για την εφαρμογή της Στρατηγικής της Λισσαβόνας.

Ειδικότερα στη χώρα μας, από τις αρχές της δεκαετίας του '80, έχουμε ήδη εισέλθει σε μία νέα περίοδο σημαντικής αύξησης των ενεργειών συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης. Τα τελευταία χρόνια οι διαθέσιμοι πόροι για την επαγγελματική κατάρτιση αυξήθηκαν, γεγονός που αντανάκλα τη σημασία που αποδίδεται στο ανθρώπινο κεφάλαιο ως εργαλείο εκσυγχρονισμού και ως προϋπόθεση προώθησης της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας.

Σύμφωνα με τις απόψεις της Ο.Κ.Ε., όπως αυτές έχουν ήδη διατυπωθεί σε **Γνώμες που έχουν εκδοθεί αναφορικά με την Επαγγελματική Κατάρτιση και την Απασχόληση**¹, οι ελάχιστες προϋποθέσεις για τη διασφάλιση της ποιότητας και την επίτευξη των στόχων της δια βίου εκπαίδευσης/κατάρτισης είναι:

- η σωστά ιεραρχημένη οργάνωση και λειτουργία των φορέων που υλοποιούν προγράμματα δια βίου μάθησης,
- η πιστοποίηση του περιεχομένου των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και η διασφάλιση της δυνατότητας αναπροσαρμογής τους,
- η εσωτερική συνοχή, η σαφήνεια, η πληρότητα, και η συμβατότητα των υλοποιούμενων προγραμμάτων με άλλες ιδέες, εμπειρίες και πρακτικές που συναντώνται στο πεδίο της παραγωγικής διαδικασίας και
- η εκ των προτέρων και εκ των υστέρων αξιολόγηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και η σύνδεσή τους με τις πραγματικές ανάγκες των εκπαιδευόμενων και της αγοράς εργασίας.

Τέλος, μία ολοκληρωμένη πολιτική για τη δια βίου μάθηση πρέπει να διέπεται από συνέργια και συμπληρωματικότητα με πολιτικές άλλων υφιστάμενων φορέων (Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, ΟΑΕΔ, ΠΑΕΠ, ερευνητικά κέντρα).

---

1. Βλ. ΓΝΩΜΕΣ Ο.Κ.Ε. Νο 17/1998 «Επαγγελματική Κατάρτιση», Νο 44/2000 «Κατάρτιση στον Αγροτικό Τομέα στην Ελλάδα», Νο 59/2001 «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης 2000-2006-ΕΠΕΑΕΚ II - Γ' ΚΠΣ», Νο 64/2001 «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση 2000-2006 - Γ' ΚΠΣ», Νο 91/2003 «Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (ΕΣΣΕΕΚΑ)», (www.oke.gr).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧ/Ν

Τα κυριότερα νέα στοιχεία τα οποία θεσμοθετούνται από το παρόν Σχ/Ν επικεντρώνονται:

- στη σύσταση επιτελικού οργάνου με την ονομασία Επιτροπή Δια Βίου Μάθησης για το συντονισμό της παροχής υπηρεσιών Δια Βίου Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, καθώς και στη δημιουργία Μονάδας για την επιστημονική και διοικητική υποστήριξη της Επιτροπής,
- στον καθορισμό των φορέων υλοποίησης, του είδους, της διάρκειας και των πιστοποιητικών των προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης,
- στην ίδρυση των Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης στα Πανεπιστήμια και στα Τ.Ε.Ι., σε αντικατάσταση του θεσμού των Προγραμμάτων Σπουδών Επιλογής (Π.Σ.Ε.).

Πριν τη γενική και κατ' άρθρο αξιολόγηση θα πρέπει να σημειωθεί ότι το Σχ/Ν δόθηκε από το ΥΠΕΠΘ στη δημοσιότητα και στάλθηκε στους κοινωνικούς εταίρους και στην Ο.Κ.Ε. για γνωμοδότηση, χωρίς να συνοδεύεται από εισηγητική έκθεση (με ευρύτερη τεκμηρίωση και δικαιολόγηση επιμέρους σημείων). Ειδικότερες κρίσεις για τα επί μέρους θέματα που θίγει το Σχ/Ν θα διατυπωθούν από την Ο.Κ.Ε. στις κατ' άρθρον παρατηρήσεις, ενώ στο παρόν κεφάλαιο θα διατυπωθούν ορισμένες γενικότερου περιεχομένου παρατηρήσεις, που θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν, τόσο κατά τη διαμόρφωση του τελικού κειμένου του νόμου, όσο και

κατά την διοικητική πρακτική που θα ακολουθηθεί από την Πολιτεία.

Κατά τη γενική αξιολόγηση του υπό κρίση Σχ/Ν σημειώνεται:

Α. Παρά το γεγονός ότι η έννοια «δια βίου μάθηση» είναι ευρύτερα αποδεκτή ως προς την απόδοση της σύγχρονης εκτίμησης για την ανάγκη συνεχούς μάθησης, εκτιμούμε ότι δεν είναι ιδιαίτερα κατάλληλη για τους σκοπούς του συγκεκριμένου Σχ/Ν, το οποίο αφενός εστιάζεται σε συγκεκριμένες ηλικιακές κατηγορίες πολιτών (και όχι στη μάθηση καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής) και αφετέρου αναφέρεται σε ορισμένες μόνο μορφές μάθησης (οργανωμένες μαθησιακές δραστηριότητες που έχουν τη μορφή της τυπικής ή μη τυπικής, πάντως οργανωμένης εκπαίδευσης ή κατάρτισης). Η έννοια μάθηση δεν μπορεί να ταυτίζεται με το «άθροισμα» εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης, καθώς είναι μια ευρύτερη κοινωνική ή ατομική δραστηριότητα που συντελείται με πολλούς τρόπους (βιωματική, επαγγελματική εμπειρία, αυτομόρφωση, άσκηση ατομικών ή συλλογικών δραστηριοτήτων κ.λπ.). Επειδή επομένως διαπιστώνεται ότι, παρά τη χρήση του όρου «Δια Βίου Μάθηση» στον τίτλο, το περιεχόμενο του Σχ/Ν δεν καλύπτει ούτε το σκέλος της έννοιας «δια βίου», ούτε το σκέλος της έννοιας «μάθηση», αντιθέτως επικεντρώνεται σε ορισμένες συγκεκριμένες πτυχές της *συνεχιζόμενης* εκπαίδευσης, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί σκόπιμο να αλλάξει ο τίτλος του Σχ/Ν, ώστε να αντιστοιχηθεί με το περιεχόμενο.

Β. Η ευρωπαϊκή εμπειρία έχει δείξει ότι η δια βίου μάθηση δεν είναι μια μονοσήμαντη «εκ των άνω» παρεχόμενη λειτουργία. Συστηματικά, η δια βίου μάθηση δομείται στη έννοια της αποκέντρωσης βάσει μιας αμφίδρομης επικοινωνίας ανάμεσα σε κυβερνητικούς φορείς σχεδιασμού, φορείς υλοποίησης, επιχειρήσεις, κοινωνικούς εταίρους, μη κυβερνητικούς οργανισμούς, κινήματα πολιτών.

Το Σχ/Ν προβλέπει τη συμμετοχή των τριτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων στην Επιτροπή Δια Βίου Μάθησης, στοιχείο που αξιολογείται ως θετικό. Ωστόσο, κατά την Ο.Κ.Ε. η συμβολή των κοινωνικών φορέων συνδέεται με την ουσιαστική τους συμμετοχή σε όλες εξίσου τις διαδικασίες υλοποίησης, υποστήριξης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των εφαρμοζόμενων πολιτικών. Η Ο.Κ.Ε. εκτιμά ότι η ολόπλευρη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων είναι πλέον, όχι απλώς σκόπιμη και χρήσιμη, αλλά βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα των πολιτικών.

Επιπρόσθετα, και για την ουσιαστική αποκέντρωση, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι η ανάθεση του συντονισμού των υπηρεσιών «Δια Βίου Μάθησης» θα πρέπει να γίνεται τόσο σε εθνικό επίπεδο μέσω της Εθνικής Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης, όσο και σε Περιφερειακό Επίπεδο μέσω Περιφερειακών Επιτροπών Δια Βίου Μάθησης.

Γ. Το υπό κρίση Σχ/Ν εστιάζεται σε ένα περιορισμένο τμήμα της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και ειδικότερα στη δυνατότητα ίδρυσης των Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης. Επιπλέον, δεν είναι ξεκάθαρος ο πυρήνας των θεμάτων που θέλει να ρυθμίσει και οι

ανάγκες που επιδιώκει να ικανοποιήσει (με εξαίρεση τη δημιουργία των Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης στα Α.Ε.Ι. και στα Τ.Ε.Ι.).

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι ένα Σχ/Ν με αντικείμενο τη δια βίου μάθηση οφείλει να βασίζεται σε αξιόπιστες εκτιμήσεις και αξιολογήσεις της υφιστάμενης κατάστασης στην Ελλάδα, καθώς και στις μέχρι σήμερα προτάσεις πολιτικής που έχουν διατυπωθεί αναλυτικά από όλους σχεδόν τους κοινωνικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένης της Ο.Κ.Ε. Ειδικότερα, **οι θέσεις της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, οι οποίες έχουν διατυπωθεί σε σημαντικό αριθμό Γνωμών² αναφορικά με την Επαγγελματική Κατάρτιση και την Απασχόληση**, απετέλεσαν την απαρχή ενός δημόσιου κοινωνικού διαλόγου για την επαγγελματική κατάρτιση και έδωσαν το έναυσμα για να προχωρήσει η Κυβέρνηση σε αναλυτική καταγραφή των προβλημάτων, των ελλείψεων και των επικαλύψεων που παρουσίαζαν τα επιμέρους συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Επανελημμένα έχει τονισθεί από την Ο.Κ.Ε. ότι η επένδυση στα προσόντα και στις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού θα πρέπει να αποτελεί βασική προτεραιότητα της εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής, επισημαίνοντας ως βασικές προϋποθέσεις: α) τη σε βάθος διερεύνηση των συνθηκών που επικρατούν στην αγορά εργασίας και την ουσιαστική σύνδεση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων με τους στόχους και τις προτεραιότητες της εθνικής πολιτικής, β) το σχεδιασμό των προγραμμάτων στη βάση ολοκληρωμένης προσέγγισης της διαδικασίας της εκπαίδευσης / κατάρτισης για την πλήρη κάλυψη των κενών και την αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων και γ) την ανάπτυξη και εφαρ-

---

2. ο.π.

μογή ολοκληρωμένου συστήματος πιστοποίησης του περιεχομένου των προγραμμάτων κατάρτισης.

Δ. Ορισμένα σημαντικά θέματα στρατηγικής, συντονισμού και εφαρμογής των πολιτικών δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα, είτε δεν ρυθμίζονται επαρκώς (παραπομπή σε μεταγενέστερες Υ.Α.), είτε δεν θίγονται καθόλου (π.χ. περίγραμμα και βασικοί στόχοι μίας εθνικής στρατηγικής δια βίου εκπαίδευσης, θέματα αποτελεσματικού συντονισμού των φορέων, θέματα εκπαιδευτικής μεθοδολογίας, θέματα προϋποθέσεων σχεδιασμού προγραμμάτων κ.λπ.). Επίσης, διαπιστώνονται αντιφάσεις με το ήδη διαμορφωμένο θεσμικό πλαίσιο στον τομέα της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης (π.χ. όροι υλοποίησης προγραμμάτων κατάρτισης σύμφωνα με την προσφάτως εκδοθείσα ΚΥΑ *Ενιαίο Σύστημα Διαχείρισης Ενεργειών Κατάρτισης*, διαδικασίες υποβολής αίτησης προς έγκριση βάσει του Κανονισμού 92/50 για τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα κ.λπ.). Επιπλέον, παρότι ορίζεται ότι οι προτεινόμενοι νέοι θεσμοί (Επιτροπή Δια Βίου Μάθησης) θα λειτουργούν συμπληρωματικά με τους υφιστάμενους (Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση - Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α., Ν.3191/2003³), η πρόβλεψη αυτή παραμένει σε ένα ασαφές και γενικόλογο επίπεδο, εγκυμονώντας κινδύνους σύγχυσης των αρμοδιοτήτων και αλληλεπικάλυψης των ευθυνών και των επιμέρους πεδίων δράσης.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι τα προαναφερόμενα ζητήματα είναι θεμελιώδους σημασίας και θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη στην προσπάθεια περαιτέρω νομοθετικής ρύθμισης του πεδίου της εκπαίδευσης/κατάρτισης στη χώρα μας, καθώς τα τελευταία χρόνια έχουν σημειωθεί σημαντικές εξελίξεις και έχει καθορισθεί σε μεγάλο βαθμό το πλαίσιο συντονισμού, οργάνωσης και λειτουργίας των διαδικασιών καθώς και των θεσμών και των φορέων που δραστηριοποιούνται στο συγκεκριμένο πεδίο.

Ε. Τέλος, κατά την κρίση της Ο.Κ.Ε., το Σχ/Ν δεν χαρακτηρίζεται από επαρκή συνάφεια με το ευρωπαϊκό πλαίσιο πολιτικών για τη δια βίου μάθηση (όπως αυτό έχει εκφραστεί, τα τελευταία χρόνια, σε πλήθος αποφάσεων της Ε.Ε.), κυρίως σε επίπεδο στόχων-προσανατολισμών, αλλά και σε επίπεδο ορισμών, διατυπώσεων και φιλοσοφίας.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί επομένως ιδιαίτερα σημαντικό να επαναπροσδιοριστούν τα συγκεκριμένα ζητήματα, προκειμένου να υπάρξει ένα *minimum consensus* για τη διαμόρφωση μιας νέας *κοινωνικής αντίληψης για τη μάθηση*, η οποία θα συνδέει τη δια βίου μάθηση με το εκπαιδευτικό σύστημα συνολικότερα και θα αντιμετωπίζει τη μάθηση, στη συστημική της ολότητα. Απαιτείται επομένως «αλλαγή φιλοσοφίας» που θα βάζει στο επίκεντρο τις μαθησιακές ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τα προβλήματα των πολιτών και όχι τους φορείς παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

3. Το Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση - Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α. προήλθε από αίτημα των κοινωνικών εταίρων και απεικονίζεται ως δέσμευση της χώρας στα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Άρθρο 1: Ορισμοί

Το άρθρο ορίζει κατ' αρχήν ότι ο νόμος για τη «Συστηματοποίηση της Δια Βίου Μάθησης» θα λειτουργεί συμπληρωματικά προς τις διατάξεις του Ν. 3191/2003 (Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α.). Επιπλέον, η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει την άμεση ανάγκη καθορισμού ενός *πλασίου συντονισμού* μεταξύ των διαφόρων θεσμικών φορέων και επιτελικών οργάνων σχεδιασμού των πολιτικών δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης, διότι, ενώ αξιολογείται ως αναγκαία και θετική η πρόθεση για συμπληρωματικότητα με τις ρυθμίσεις του Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α., χωρίς ένα σαφές και αναλυτικά διατυπωμένο πλαίσιο συντονισμού, υπάρχει κίνδυνος στην πράξη να αυξηθεί η σύγχυση ρόλων και η επικάλυψη αρμοδιοτήτων.

Κατά τα λοιπά το άρθρο αναφέρεται στους ορισμούς των εννοιών δια βίου εκπαίδευσης, δια βίου κατάρτισης και επιμόρφωσης. Η Ο.Κ.Ε. εκφράζει την επιφύλαξή της αναφορικά με την πληρότητα και την ακρίβεια των προτεινόμενων ορισμών. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί αναγκαίο να διευκρινισθεί η έννοια της δια βίου μάθησης, η οποία περιλαμβάνει τις αποκτηθείσες γνώσεις και δεξιότητες που προέρχονται, είτε από οργανωμένες διαδικασίες τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, είτε/και από διαδικασίες μη τυπικής ή άτυπης μάθησης (βιωματική μάθηση, επαγγελματική εμπειρία κ.λπ.).

Επίσης, στους ορισμούς της δια βίου εκπαίδευσης και της δια βίου κατάρτισης η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι πρέπει να απαλειφθούν οι

φράσεις «*συμπεριλαμβανομένης της εμπειρικής μάθησης*» (άρθρο 1, σημείο 2^α) και «*συμπεριλαμβανομένης της μόρφωσης που προέρχεται από την επαγγελματική εμπειρία*» (άρθρο 1, σημείο 2^β), δεδομένου ότι η εμπειρική μάθηση δεν προϋποθέτει εκπαίδευση και η επαγγελματική εμπειρία δεν προϋποθέτει κατάρτιση. Ειδικότερα ο ορισμός της έννοιας «*επιμόρφωση*», η οποία αφενός παρουσιάζεται ως συνδεδεμένη με την εκπαίδευση και/ή κατάρτιση επαγγελματιών (άρθρο 1, σημείο γ) ή ταυτίζεται με τη δια βίου εκπαίδευση ή κατάρτιση μικρής διάρκειας (άρθρο 4, σημεία 1 και 2, Πιστοποιητικά), πρέπει να ελεγχθεί σε σχέση με πιο αποδεκτούς ορισμούς (π.χ. ορισμός της UNESCO). Επιπλέον, η έννοια της επιμόρφωσης είναι «*μετέωρη*» στο κείμενο, αφού δεν προβλέπονται φορείς παροχής της στο άρθρο 2.

Γενικότερα, η Ο.Κ.Ε. προτείνει την υιοθέτηση των αντίστοιχων ορισμών που χρησιμοποιούνται από το CEDEFOP και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο Παράρτημα II – Γλωσσάριο της Ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «*Η πραγμάτωση μίας Ευρωπαϊκής Περιοχής Δια Βίου Μάθησης*» (COM 2001 – 678, 21/11/2001).

Η διάκριση μεταξύ εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης ως υποσύνολα του ευρύτερου πεδίου της μάθησης δεν βασίζεται σε καμία γνωστή τυπολογία της δια βίου μάθησης. Κατά την άποψη της Ο.Κ.Ε., εάν θα ήταν αναγκαίο να γίνει μία κατηγοριοποίηση των επιπέδων δια βίου εκπαίδευσης και

κατάρτισης, τότε θα μπορούσε η διάκριση να αναφέρεται στην *αρχική* και τη *συνεχιζόμενη* εκπαίδευση και κατάρτιση.

Όπως έχει αναφερθεί και στη γενική αξιολόγηση, η έννοια «δια βίου μάθηση» δεν θεωρείται ιδιαίτερα κατάλληλη για τους σκοπούς του συγκεκριμένου Σχ/Ν, καθώς είναι μία διαδικασία ευρύτερη από το «άθροισμα» εκπαίδευσης, κατάρτισης, επιμόρφωσης και ταυτοχρόνως συμπεριλαμβάνει όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης (σχολικό σύστημα, τριτοβάθμια εκπαίδευση, αρχική κατάρτιση, συνεχιζόμενη εκπαίδευση κ.λπ.). Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί επομένως ότι θα ήταν αναγκαίο να αλλάξει ο τίτλος του Σχ/Ν και να αντιστοιχηθεί με τα θέματα στα οποία κυρίως αναφέρεται.

Άρθρο 2: Φορείς Παροχής Δια Βίου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Κατάρτισης

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι η δια βίου κατάρτιση (επιπλέον της δια βίου εκπαίδευσης που ήδη προβλέπεται), πρέπει να παρέχεται σε όλους τους πολίτες που το έχουν ανάγκη και το επιθυμούν, ανεξαρτήτως επιπέδου εκπαίδευσης και όχι μόνο σε όσους έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση, όπως προκύπτει από τις τρεις πρώτες παραγράφους του άρθρου.

Η Ο.Κ.Ε., επίσης, βάσει της προαναφερόμενης πρότασης να υιοθετήσει το Σχ/Ν τη διάκριση μεταξύ αρχικής και συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και/ή κατάρτισης, ζητεί να προβλεφθεί: α) για την μεν αρχική κατάρτιση να παρέχεται από τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΟΕΕΚ), και β) για δε τη συνεχιζόμενη κατάρτιση από τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΚΕΠΙΣ).

Επιπρόσθετα, η Ο.Κ.Ε. κρίνει απαραίτητο οι Τριτοβάθμιες Συνδικαλιστικές Οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών, που συνυπογράφουν την Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας, να μπορούν να συστήσουν δομές δια βίου εκπαίδευσης ή κατάρτισης.

Στη συνέχεια του άρθρου 2 γίνεται αναφορά στη σύσταση Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης, χωρίς ωστόσο να προσδιορίζονται με σαφήνεια οι αρμοδιότητες και οι σκοποί λειτουργίας της. Στη σύνθεση της Επιτροπής προβλέπεται η συμμετοχή εκπροσώπων των κοινωνικών εταίρων, στοιχείο που εκτιμάται ως θετικό. Η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει την ανάγκη η Επιτροπή να είναι υπεύθυνη για τη διάγνωση των εκπαιδευτικών αναγκών, την οργάνωση, την υλοποίηση αλλά και την αξιολόγηση των προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης.

Επίσης, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων θα είναι σκόπιμο να επεκταθεί σε όλες τις διαδικασίες υλοποίησης, υποστήριξης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των εφαρμοζόμενων πολιτικών. Ειδικότερα, η συμμετοχή των τριτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων προτείνεται ως ακολούθως:

«ι) ένας εκπρόσωπος της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και

ια) *ισομερής εκπροσώπηση των εργατικών και εργοδοτικών οργανώσεων που συνυπογράφουν την Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας, ήτοι: α) τρεις εκπρόσωποι της ΓΣΕΕ, τριτοβάθμιας συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων και β) τρεις εκπρόσωποι των τριτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργοδοτών (1 από τον Σ.Ε.Β., 1 από την Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε. και 1 από την Ε.Σ.Ε.Ε.)».*

Σύμφωνα με την Ο.Κ.Ε., για την ουσιαστική αποκέντρωση η ανάθεση του συντονισμού των υπηρεσιών «Δια Βίου Μάθησης» θα πρέπει να γίνεται σε εθνικό αλλά και περιφερειακό επίπεδο. Παράλληλα επομένως με την Εθνική Επιτροπή Δια Βίου Μάθησης, θα πρέπει να συσταθούν και Περιφερειακές Επιτροπές Δια Βίου Μάθησης. Στη σύνθεση των ως άνω επιτροπών (σύμφωνα με τα παραπάνω επίπεδα), εκτός από τους εκπροσώπους της κεντρικής διοίκησης θα πρέπει να συμμετέχουν ισότιμα και οι εκπρόσωποι των κοινωνικών φορέων που συμμετέχουν στην Ο.Κ.Ε. και στις Ν.Ο.Κ.Ε., των αντίστοιχων φορέων της νομαρχιακής και τοπικής αυτοδιοίκησης και των εκπροσώπων της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Η Ο.Κ.Ε., επίσης, πιστεύει ότι λόγω της ιδιαίτερης σημασίας του έργου της μονάδας υποστήριξης της Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης, οι θέσεις του ειδικού επιστημονικού προσωπικού (άρθρο 2, σημείο 9) δεν πρέπει να καλυφθούν με απόσπαση, αλλά μέσω δημόσιας προκήρυξης, με ανοικτές και διαφανείς διαδικασίες και συμμετοχή στην τελική επιλογή της Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης.

Τέλος, επιδίωξη της Ο.Κ.Ε. είναι η επίτευξη ουσιαστικής, ευέλικτης και ισότιμης συνεργασίας των συναρμόδιων για τα θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης Υπουργείων Παιδείας και Απασχόλησης και ο από κοινού σχεδιασμός και συντονισμός των έργων. Η Ο.Κ.Ε., επομένως, προτείνει την, με νομοθετική ρύθμιση, συμμετοχή του Προέδρου της Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης στο Εθνικό Συμβούλιο Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (Ν. 3191/2003, άρθρο 11, σημείο 1^ο).

Άρθρο 3: Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Κατάρτισης

Στο συγκεκριμένο άρθρο η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει τον κίνδυνο ορισμένοι από τους προβλεπόμενους εκπαιδευτικούς όρους (άρθρο 3, σημείο 2) των προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης ή κατάρτισης (π.χ. νυχτερινές ώρες, αργίες, διάρκεια μέχρι 250 ώρες κ.λπ.) να αντιβαίνουν σε ρυθμίσεις άλλων υφιστάμενων θεσμικών πλαισίων (π.χ. ΕΣΔΕΚ). Επίσης, δεν αναφέρονται οι προϋποθέσεις στη βάση των οποίων προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης θα χαρακτηρίζονται ως προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης/ δια βίου κατάρτισης (άρθρο 3, σημείο 5). Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι η προαναφερόμενη έλλειψη μπορεί να οδηγήσει σε αυθαίρετη διάκριση των έργων δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης σε κάποια που θα οδηγούν σε πιστοποιητικά κατά το πνεύμα και γράμμα του υπό κρίση Σχ/Ν και σε άλλα που δεν θα χαρακτηρίζονται «Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης» και δεν θα οδηγούν σε πιστοποιητικά.

Επιπλέον, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι οι ρυθμίσεις για τη συνολική διάρκεια των προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης (άρθρο 3, σημείο 4) ορίζονται αυθαίρετα και χωρίς καμία τεκμηρίωση. Παρότι η Ο.Κ.Ε. δεν έχει αντίρρηση να παραμείνει το όριο των 250 ωρών για την περίπτωση των προγραμμάτων των Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης των Α.Ε.Ι και Τ.Ε.Ι., είναι βέβαιο ότι υπάρχουν αντικείμενα και προγράμματα εκπαίδευσης ή κατάρτισης λοιπών φορέων που, για να καλυφθούν πλήρως, απαιτείται μεγαλύτερος αριθμός ωρών από όσες ορίζονται. Αυτό επιβεβαιώνει και η εμπειρία των άλλων ευρωπαϊκών χωρών που χειρίζονται

το θέμα της διάρκειας των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με ευελιξία.

Η άποψη της Ο.Κ.Ε. είναι ότι, εφόσον δεν υπάρχει κανένας επιστημονικά βάσιμος λόγος για τον ορισμό γενικού ανώτατου χρονικού ορίου συνολικής διάρκειας των προγραμμάτων, θα ήταν σκόπιμο κάθε εποπτεύων φορέας, κρίνοντας τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες της επιμέρους ομάδας-στόχου, να καθορίζει τα εκάστοτε ελάχιστα και μέγιστα χρονικά όρια συνολικής διάρκειας, μέσω των προκηρύξεων των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών έργων.

Άρθρο 4: Πιστοποιητικά Δια Βίου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Κατάρτισης

Η διάκριση που θεσπίζεται μεταξύ των επιπέδων των πιστοποιητικών στηρίζεται αποκλειστικά στη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας και όχι στο περιεχόμενο ή τις γνώσεις και τις δεξιότητες που έχουν αποκτηθεί. Η προσέγγιση ότι η *μεγαλύτερη διάρκεια εκπαίδευσης ή οι περισσότερες διδακτικές ενότητες* οδηγούν σε «πιστοποιητικό αυξημένης αξίας» είναι ίσως δόκιμη για την τυπική και αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση, αλλά είναι προβληματική για τη μη τυπική συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, η οποία αντλεί αξία κυρίως από την επαγγελματική της χρησιμότητα, η οποία δεν εξαρτάται μόνο (ή κυρίως) από τη διάρκεια.

Συνεπώς, η Ο.Κ.Ε. συγκλίνει στην άποψη ότι, οι ενέργειες δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης θα μπορούσαν να οδηγούν σε ένα *Πιστοποιητικό Εκπαίδευσης ή Πιστοποιητικό Κατάρτισης*, το οποίο όμως θα συνοδεύεται υποχρεωτικά από *Συμπλήρωμα Πιστοποιητικού* με όλες τις αναγκαίες λεπτομέρειες που αφορούν στα ποιοτικά και πο-

σοτικά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού έργου.

Άρθρο 5: Έγκριση προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Κατάρτισης

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι θα πρέπει να εξαιρεθούν με σαφήνεια, από τις ρυθμίσεις του άρθρου 5, τα προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης και κυρίως κατάρτισης που δεν υπόκεινται υποχρεωτικά σε επίσημες διαδικασίες έγκρισης, όπως τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από ιδιωτικούς ή άλλους πόρους εκτός του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Για όσα προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης ή κατάρτισης εμπíπτουν στις αρμοδιότητες εποπτείας δημοσίων οργανισμών, η διαδικασία έγκρισης μπορεί να είναι ευθύνη των αρμόδιων και εντεταλμένων για το σκοπό αυτό φορέων της πολιτείας, εξασφαλίζοντας ταυτοχρόνως όρους και προϋποθέσεις αποτελεσματικού συντονισμού μεταξύ τους.

Άρθρο 6: Εισαγωγή εκπαιδευομένων

Τα κριτήρια για την αξιολόγηση των αιτήσεων και την επιλογή των υποψηφίων παραπέμπονται σε μελλοντική Υ.Α. του ΥΠΕΠΘ. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι, αναφορικά πάντα με τα προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης ή κατάρτισης που εμπíπτουν στις αρμοδιότητες εποπτείας δημοσίων οργανισμών, τα κριτήρια επιλογής πρέπει να είναι συγκεκριμένα, να αντικατοπτρίζουν κοινωνικές και οικονομικές προτεραιότητες και να ρυθμίζουν το βαθμό αυτοτέλειας εκάστου φορέα. Τα κριτήρια επομένως τα οποία πρέπει να τεθούν στο παρόν Σχ/Ν, οφείλουν να κινούνται σε καθορισμένο επίπεδο αρχών και να αποτελέσουν αντικείμενο ευρύτερης συζήτησης.

**Άρθρο 7: Αξιολόγηση προγραμμάτων
Δια Βίου Εκπαίδευσης και Κατάρτισης**

Η Ο.Κ.Ε. αναγνωρίζει την ανάγκη διαρκούς αξιολόγησης (εσωτερικής και εξωτερικής) των φορέων εκπαίδευσης/κατάρτισης, καθώς και των παρεχόμενων υπηρεσιών. Ωστόσο, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι οι προβλεπόμενες ρυθμίσεις για την εξωτερική αξιολόγηση, καθώς και η επικέντρωση των ενδεικτικών κριτηρίων αξιολόγησης στα επιμέρους συστατικά στοιχεία του προγράμματος και όχι στο βαθμό επίτευξης των στόχων, προκαλούν έντονο προβληματισμό, διότι τα χρησιμοποιούμενα κριτήρια καθορίζουν σε σημαντικό βαθμό το σχεδιασμό, τη στοχοθεσία και τις μεθόδους εκπαίδευσης ή κατάρτισης.

**Άρθρα 8, 9, 10: Ισοτιπία Δια Βίου
Εκπαίδευσης και Μεταβατικές Διατάξεις**

Η Ο.Κ.Ε. αντιλαμβάνεται την ανάγκη ρυθμίσεων για την ενίσχυση των ενεργειών δια-

βίου μάθησης στο επίπεδο των Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. Παράλληλα, όμως, εκφράζει την ανησυχία της, καθότι θεωρεί ως ευρεία και αόριστη τη σχετική νομοθετική εξουσιοδότηση χωρίς καμία πρόβλεψη για την οργανωτική δομή των Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης.

Σε κάθε περίπτωση, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι η οργανωτική δομή θα πρέπει να προχωρήσει μετά από διαβούλευση με τα αρμόδια όργανα των Α.Ε.Ι. και των Τ.Ε.Ι. Επισημαίνει, επίσης, ότι η θεσμοθέτηση των Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης θα πρέπει να συνδυαστεί με αύξηση των επιχορηγήσεων από τον Τακτικό Προϋπολογισμό, ώστε να μην επηρεαστεί (ποσοτικά και ποιοτικά) το κυρίως ερευνητικό και εκπαιδευτικό έργο των Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Νικόλαος Αναλυτής

Στην Ολομέλεια της 15ης Φεβρουαρίου 2005 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αναλυτής Νικόλαος

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Πολίτης Δημήτρης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λιόλιος Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Α' ΟΜΑΔΑ

Αντζινάς Νικόλαος
Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ντουτούμης Γεώργιος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Ασημακόπουλου Δημητρίου
Προέδρου Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Γκοτσόπουλος Χρήστος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Κουτσιβίτου Αναστασία
Εκπρόσωπος Σ.Ε.Β.

Ρερρές Κυριάκος
Γενικός Διευθυντής Π.Ο.Ξ.

Σκορίνης Νικόλαος
Γενικός Γραμματέας Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Τσατήρης Γεώργιος
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Β' ΟΜΑΔΑ

Αυγητίδης Ελευθέριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Σπανού Δέσποινα
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Βρεττάκου Ηλία
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Ηλιόπουλος Ηλίας
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Κουτσιμπογιώργος Γεώργιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Κωνσταντινίδης Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λαιμός Στέφανος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Ξενάκης Βασίλειος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Αποστολόπουλος Αναστάσιος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Πατασπύρου Σπύρου
Προέδρου Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Πεπόνης Εμμανουήλ
Γ.Σ.Ε.Ε.

Πλευράκης Μιχάλης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μπάρολος Αλέξανδρος
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Πολυζωγόπουλου Χρήστου
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Ε.

Τούσης Αθανάσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γ' ΟΜΑΔΑ

Βουμβουλάκης Μιχαήλ
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Γωνιωτάκης Γεώργιος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Καφύρας Χαράλαμπος
Μέλος Γ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.
σε αναπλήρωση του
Καραμίχα Τζανέτου
Προέδρου Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Σωτηρίου Ιωάννης
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.
σε αναπλήρωση του
Κοιμήση Απόστολου
Εκπροσώπου Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Κουκουλάκης Ζαχαρίας
Μέλος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Καραγκιοζόπουλος Αχιλλέας
Γενικός Γραμματέας Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Μπέσης Κωνσταντίνος
Εκπρόσωπος ΓΕΩ.Τ.Ε.Ε.

Τσεμπερλίδης Νικόλαος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γρηγόριος Παπανίκος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της Δρος Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: (210) 9249510-2, Fax: (210) 9249514, e-mail: iproke@otenet.gr